

KORTE MEDEDELING

DE RAADSELACHTIGE ROGGELELIE

Meteen na het verschijnen van het artikel van Martine Lejeune over de Roggelelie op het Belgische deel van de Sint-Pietersberg (Natuurhistorisch Maandblad april 1994), kreeg ik van diverse mensen fotocopies van het artikel toegestuurd.

Ik doe namelijk al jaren onderzoek naar het voorkomen van de Roggelelie en was heel erg verrast om te lezen, dat de soort op de Thier de Lanaye voorkomt. Het is bekend, dat de lelie vroeger in de Rogge heeft gegroeid bij Doenrade. De vondsten bij Spaubeek in 1984 en 1985 langs de spoorlijn kunnen misschien verklaard worden door de geringe afstand tot Doenrade. Na overleg met Lejeune en Gathoye (Universiteit van Luik) heb ik op 26 juni 1994 de vindplaats bij Lanaye bezocht. Het blijkt, dat ik in 1967 al eens binnen een afstand van 100 meter van de vindplaats ben geweest. Het is heel verrassend om de lelie in dit milieu te zien groeien. De bloeiende planten zijn identiek aan de populaties in Noord-Nederland en Noord-Duitsland. Geen zweem van rood, alleen oranje. Zuid-Duitse en Zwitserse populaties, die ik gezien heb, zijn veel meer rood aangelopen. De Zuidduitse planten in mijn tuin zijn nog steeds roder. Exemplaren uit Zwitserland heb ik niet in mijn tuin. Ik verwacht echter, dat ook

deze na overplanting in het laagland roder zullen blijven. Hierdoor lijkt het me niet waarschijnlijk, dat de lelie is uitgezet door een liefhebber, die materiaal van een vakantie in de Alpen heeft meegenomen.

Op de terugweg besluit ik om via Spaubeek en Doenrade te rijden. Tot mijn grote verbazing vind ik in Beek twee tuinen, waar Roggelelies uitbundig staan te bloeien. De eigenaren kunnen helaas niets vertellen over de herkomst van de lilies. Het vluchtige bezoek aan Spaubeek en Doenrade levert niets op. Op de terugweg naar de A2 zie ik de lelie in een tuin in Wintraak. De eigenares weet te vertellen, dat de lilies er al minstens vijftig jaar hebben gestaan.

In de herfst kom ik terug in Beek om de bollen, die ik gevraagd heb, op te halen. Een paar bollen worden gepoot in de tuin van het Natuurhistorisch Museum in Maastricht, in de Botanische tuin van de Universiteit van Luik en de IVN Heemtuin bij Munstergeleen.

OPROEP

Als bij een toevallige zwerftocht door Zuid-Limburg al drie tuinen met Roggelelies worden gevonden, is het zeer waarschijnlijk, dat er veel meer zullen zijn. Ik vraag u om in juni en juli eens in tuinen te gaan kijken, eventueel ook in het aangrenzende buitenland. Als u de lelie ergens ziet, kunt u de mensen vragen

naar de herkomst. In veel gevallen zult u met de antwoorden niet veel verder komen, maar in een enkel geval kunt u geluk hebben. Op deze manier is al veel bekend geworden over de vroegere verspreiding. Zo kon bijvoorbeeld worden aangetoond, dat de Roggelelie vroeger ook langs de Overijsselse Vecht heeft gegroeid. In Duitsland kon op aanwijzing van een tuineigenaar zelfs een kleine (tot dusver onbekende) populatie in het wild worden teruggevonden.

Om vergissingen met moderne hybriden te voorkomen, kunt u vergelijken met de planten in de eerder genoemde tuinen. De families Hoenjet, Maastrichterlaan 128 en Theunissen, Prins Mauritslaan 135 in Beek, waarvan ik een aantal bollen heb gekregen, hebben er geen bezwaar tegen, als u hun Roggelelies komt bewonderen. Omstreeks 1950 verdween de Roggelelie uit de handel. Als uitvloeisel van mijn onderzoek zal de soort dit voorjaar op bescheiden schaal weer op de markt komen. Helaas is er geen verschil te zien tussen gekweekte en wilde exemplaren. Laten we hopen, dat met uw medewerking, deze schitterende lelie minder raadselachtig wordt. Uw gegevens worden graag tegemoet gezien door Fred Bos, Bochtsestraat 49, 7102 BT Winterswijk, tel. 05430-15341 en/of Bart Graatsma, Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Fred Bos

BOEKBESPREKING

VADEMECUM WILDE PLANTEN

A. KOSTER, 1993. Uitgave: I.B.N./ Stichting Leefmilieu, Schuyt & Co. Haarlem. 272 pag. ISBN 90-6097-342-9. Prijs f 39,50.

In de inleiding van het Vademecum wilde planten start de auteur met de opmerking dat de natuur in dorp en stad meer ruimte kan krijgen. Vanuit die optiek is dit boek samengesteld. Juist groenbeheerders zouden anders met planten en begroeiingen moeten omgaan dan ze veelal gewend zijn. Met name voor deze groep lijkt me dit boek zeer geschikt. In de inleiding wordt ook een overzicht gegeven van de voornaamste milieus.

Hoofdstuk I behandelt de diverse milieufactoren (o.a. bodemtypen, zuurgraad, voedselrijkdom van de bodem etc.), waarna wordt ingegaan op de verschillende beheersaspecten. Van groot belang lijkt mij het laatste deel van hoofdstuk I. Hier wordt gewezen op de grote betekenis die wilde planten

in stad en dorp kunnen hebben voor de fauna.

Een belangrijk deel van het boek beslaat het overzicht van de soorten, geordend per familie. Per soort wordt beknopt een aantal zaken beschreven die voor het groenbeheer van belang zijn. Aan de orde komen milieu en standplaats, indicatieve betekenis, verspreiding in Nederland en België, alsmede de faunistische betekenis, beheeraspecten en de praktische toepassing van een soort. Interessant voor de beheerder zijn de in dit boek ontworpen herkenningstabellen, die samen met de kleurenfoto's en tekeningen de helft van dit Vademecum in beslag nemen. De herkenningstabellen omvatten ongeveer eenderde deel van de officiële Nederlandse flora. Met name die soorten zijn uitgekozen waar groenbeheerders in Nederlandse gemeenten in de meeste situaties mee te maken krijgen. De tabellen vergen, denk ik, wel enige studie; jammer dat niet alle behandelde soorten in de tabellen opgenomen zijn.

De foto's zijn van redelijke tot goede kwaliteit. Via

de foto's kan men natuurlijk ook determineren. Men weet dan alleen de Nederlandse naam en moet dan terug naar het register om meer over de soort te lezen. Dat betekent enig geblader.

De tekeningen zijn, ondanks hun schematische opzet, gewoon slecht. Herkenning van grassen aan de hand van de tekeningen is onmogelijk.

Het Vademecum wilde planten is, buiten de gesignaleerde minpunten, zeer geschikt en van grote waarde voor groenbeheerders die wilde planten in hun gemeenten een kans willen geven. Ook beheerders van recreatieterreinen, waterschappen, hoveniersbedrijven en adviesbureaus kunnen plezier beleven aan dit goed ogende en naar de praktijk toe geschreven boek. Het is te hopen dat gebruik van dit boek leidt tot meer natuurlijk uitziende bermen en groenstroken in plaats van de gebruikelijke fantasieloze aangeharkte plantsoenen met cotoneasters en rozen.

J. Hermans